

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ

1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д.Норт; [пер. с англ. А.Н. Нестеренко; предисловие и научное редактирование Б.З. Мильнера] – М.: Фонд экономической книги «НАЧАЛА», 1997. – 190 С.
2. Веблен Т. Теория праздного класса/Т.Веблен; [пер. с англ. С.Т. Сорокина]; под ред. В.В.Мотылева - М.: Прогресс.- 1984.- 348 с.
3. Дементьев В.В. Что мы исследуем, когда мы исследуем институты/В.В.Дементьев //Экономический вестник Ростовского государственного университета.- 2009.- №1.- С.13-30.
4. Клейнер Г.Б. Особенности формирования экономических институтов в России/ Г.Б.Клейнер // Экономика и математические методы. – 2003.- Т. 39. - № 3.
5. Сухарев О. С. Институциональное планирование экономического развития: проблема эффективности / О.С.Сухарев // Журнал экономической теории. - 2005.- № 3.- С. 68 – 69.
6. Александров Н.Н. Институционализм и эволюционная экономика. [Интернет-издание] Режим доступа - <http://www.trinitas.ru/rus/doc/avtr/00/0051-00.htm#list>
7. Олейник А.Н. Институциональная экономика. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 416 с.
8. Дж. Фон Нейман, О.Моргенштерн. Теория игр и экономическое поведение. [Перев. с англ. под ред. и с доб. Н.Н.Воробьева]. – М.:Наука, 1979. – 707 с.
9. Nash, John (1950). "The Bargaining Problem". *Econometrica* 18 (2): 155–162.
10. Friedman D. On economic applications of evolutionary game theory // *Journal of Evolutionary Economics*. – 1998. – №8. – p.15-43
11. Литвинцева Г.П. Институциональная экономическая теория: Учебник. – Новосибирск: Изд-во НГТУ, 2003. – 336 с.
12. Нельсон Р., Уинтер С. Эволюционная теория экономических изменений. – М., 2000.
13. Сопин В.С. Эволюционная теория в экономической науке: проблемы и перспективы/В.С.Сопин//Проблемы современной экономики. – 2009. -№ 3 (31). – [Интернет-издание] Режим доступа - <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2687>

ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Смірнов Ю.О., к.е.н., доцент
Донецький національний технічний університет

Розв'язання сучасних проблем стабілізації національної економіки, забезпечення соціального розвитку суспільства можливе лише на основі позитивних зрушень, зокрема через зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання. Ефективність діяльності вітчизняних підприємств залежить від того, наскільки швидко вони будуть пристосовуватися до змін ринкових умов.

Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов успішної і стабільної роботи в ринкових умовах. Якщо підприємство фінансово стійке, платоспроможне, то воно має ряд переваг перед іншими підприємствами такого ж профілю при отриманні кредитів, залученні інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Чим вища стійкість підприємства, тим більше воно незалежне від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури і отже, тим менше ризик банкрутства. Економічна криза наочно показала недоліки стратегічного управління фінансовою стійкістю на підприємствах країни.

Поняття фінансової стійкості є складним і багатофакторним, обумовлюється економічним середовищем, в рамках якого здійснюється діяльність підприємства, а також результатами його функціонування, здатністю адекватно реагувати на зміни внутрішніх і зовнішніх факторів. Оцінювання стійкості фінансового стану дозволяє визначити, наскільки ефективно здійснюється управління фінансовими ресурсами підприємства.

На сьогодні у теорії та практиці вітчизняного фінансового менеджменту поширюються апробовані методики визначення рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Ці проблеми знайшли відображення у працях В.П. Астахова, І.П. Балабанова, В.В. Ковальова, О.М. Стоянової, Г.В. Савицької, А.Д. Шеремета, Е.В. Негашева, Р.С. Сайфуліна, О.Д.Заруби, О.В.Кондратьєва, В.В.Сопко, Н.Г. Білухи, А.М. Поддєрьогіна.

Проте, на сьогоднішній день практично відсутні наукові розробки методики комплексного оцінювання фінансової стійкості, які б дозволяли оперативно, достатньо об'єктивно й повно визначити ступінь стійкості фінансового стану.

З огляду на це, вирішення питань по забезпеченню стійкого розвитку підприємств потребує постійного корегування методів фінансового управління на основі відповідного інструментарію, який допоміг би створити інформаційну структуру на підприємстві так, щоб вирішувати базові проблеми його стійкого розвитку не тільки сьогодні, але і в майбутньому. Важлива роль в рішенні цих задач відводиться діагностиці, яка розглядається як інструмент, за допомогою якого можна визначити оптимальні фінансові пропорції стійкого розвитку підприємства. Діагностика повинна не тільки забезпечувати інформацією про поточне фінансове положення, але і визначати несприятливі тенденції внутрішнього розвитку підприємства і умов середовища, встановлювати «діагноз» і розробляти способи і

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інституціональні та еволюційні проблеми розвитку фінансово-кредитних систем», 18 – 19 квітня 2013 року, м. Донецьк

рекомендації по їх ідентифікації. Основна функція діагностики фінансової стійкості полягає в інформаційному забезпеченні ухвалення управлінських рішень. Діагностика меж фінансової стійкості підприємства виконує важливу роль при виборі фінансової стратегії стійкого розвитку підприємства.

Однак існує певна складність щодо визначення стандартизованих меж фінансової стійкості. З одного боку, це складність методологічного обґрунтування, оскільки фінансова стійкість - це лише ідеальний вектор, в теоретичному наближенні до якого полягає суть стійкого функціонування підприємства. А з іншою, - складність кількісної оцінки обумовлена тим, що окремі показники мають різну динаміку, оскільки на них впливає безліч чинників. Йдеться про те, що фінансову стійкість не можна визначити з достатнім ступенем точності.

Загалом, діагностика фінансової стійкості підприємства - це дослідження і оцінка здатності підприємства підтримувати пропорції у відтворювальних процесах створення його вартості. Це одна зі складових фінансової діагностики.

Для діагностики фінансової стійкості підприємства може бути використаний критерій, в основі якого лежить функція бажаності Харінгтона [1] (табл.1).

Таблиця 1

Параметри функції бажаності F

Значення функції бажаності	Характеристика фінансової стійкості підприємства
1,00 - 0,80	Відповідає абсолютній фінансовій стійкості підприємства – I тип
0,80 - 0,63	Нормальна фінансова стійкість – II тип
0,63 - 0,37	Нестабільна фінансова стійкість – III тип
0,37 - 0,20	Кризова фінансова стійкість – IV тип

Для виконання подальших досліджень необхідно отримати значення приведених показників фінансової стійкості підприємства. Для визначення приведених значень показників фінансової стійкості побудовані рівняння апроксимації (табл.2).

Рівень бажаності окремих показників фінансової стійкості визначається за формулою:

$$f = \frac{1}{e^{K_{ni}} \sqrt{e}}$$

де K_{ni} – приведені значення i – го показника фінансової стійкості.

Таблиця 2

Рівняння апроксимації для визначення приведених значень показників фінансової стійкості

Фінансові показники	Коефіцієнти апроксимації		Рівняння апроксимації
	a	b	
Абсолютної ліквідності K_{11}	-0,199	4,85	$Kn_{11} = -0,199 + 4,85 * K_{11}$
Критичної ліквідності K_{12}	-2,140	3,640	$Kn_{12} = -2,14 + 3,64 * K_{12}$
Поточної ліквідності K_{13}	-5,780	3,640	$Kn_{13} = -5,78 + 3,64 * K_{13}$
Фінансової автономії K_{21}	-1,048	3,640	$Kn_{21} = -1,048 + 3,64 * K_{21}$
Фінансової залежності K_{22}	-0,320	3,640	$Kn_{22} = -0,32 + 3,64 * K_{22}$
Фінансового ризику K_{23}	-2,504	7,280	$Kn_{23} = -2,504 + 7,28 * K_{23}$
Маневреності власного капіталу K_{31}	-1,048	3,640	$Kn_{31} = -1,048 + 3,64 * K_{31}$
Забезпеченості власними оборотними коштами запасів K_{32}	-1,412	3,640	$Kn_{32} = -1,412 + 3,64 * K_{32}$
Коефіцієнт виробничих фондів K_{33}	0,044	1,456	$Kn_{33} = -0,044 + 1,456 * K_{33}$
Довгострокового залучення позикових засобів K_{34}	-0,684	3,640	$Kn_{34} = -0,684 + 3,64 * K_{34}$
Автономії джерел формування запасів K_{35}	-2,868	7,280	$Kn_{35} = -2,868 + 7,28 * K_{35}$
Кредиторської заборгованості K_{36}	-3,596	7,280	$Kn_{36} = -3,596 + 7,28 * K_{36}$
Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості K_{37}	-0,684	1,820	$Kn_{37} = -0,684 + 1,82 * K_{37}$
Структури довгострокових вкладень K_{38}	-2,868	7,280	$Kn_{38} = -2,868 + 7,28 * K_{38}$

Маючи оцінки рівнів окремих показників фінансової стійкості можна визначити тип фінансової стійкості підприємства за допомогою узагальненої функції бажаності F :

$$F = \sqrt[n]{f_1, f_2, \dots, f_i, \dots, f_n}$$

де, f_i – значення функції бажаності для i – того показника фінансової стійкості підприємства;

n – кількість аналізованих показників.

Таким чином, запропонована методика дозволяє діагностувати за допомогою комплексу показників тип фінансової стійкості підприємства.

Перелік посилань

1. Harrington E.C. The desirable function // Industrial Quality Control. 1965. V.21. №10.